



Müslümanların **İslam'ı anlama**, yorumlama ve savunma çabaları Kur'an ve sünnet kaynaklı bazı bilimlerin doğmasını sağlamıştır. Bunlar arasında tefsir, hadis, fıkıh ve kelam gibi bilimler yer almaktadır.

Kur'an, Yüce Allah'ın insanlığa gönderdiği son ilahi kitaptır ve İslam'ın ana kaynağıdır. Kur'an bilimlerinin temeli Hz. Peygamber'e ilk vahyin gelmesi ile başlamaktadır. Kur'an bilimleri, Kur'an'la doğrudan ilgisi olan disiplinleri kapsar. Bu disiplinler Kur'an'ın vahyi, nüzülü (**ayet ve surelerin indiriliş sebepleri, yeri ve zamanı**), yazımı, tertibi, toplanması, çoğaltılması, kıraati (**usulüne uygun okunması**), tefsiri, dil, üslup ve belagati (**anlatımı**), ayet ve surelerinin birbiriyle ilgisi gibi disiplinlerdir.

Tefsir, dinî literatürde anlamı kapalı olan ifade ile kastedilenin açıklanmasıdır. Tefsir ilmi Kur'an'ı anlamak, yorumlamak, açıklamak ve izah etmek için takip edilmesi gereken esas ve yöntemleri konu edinir. Tefsir bilimiyle uğraşan kişilere müfessir denir. Kur'an ayetlerini ilk açıklayan, tefsir eden Hz. Peygamber'dir.

Hadis, Hz. Peygamber'in söz, **davranış** ve uygulamalarıdır. Hadis ilmi; **Hz. Muhammed'in** hadislerini sened ve metin yönüyle inceleyen ve bu değerlendirmenin usul ve kaidelerini belirleyen ilim dalıdır. Hadis çalışmaları yapan kişilere muhaddis denir. Muhaddisler, hadisleri rivayet ve metin yönünden inceleyerek onların Hz. Muhammed'e ait olup olmadığını, sıhhat (**güvenilirlik**) derecelerini tespit etmeye çalışır.

Fıkıh, dinî anlamda bir şeyi bilmek, iyi ve tam anlamak, derinlemesine kavramak gibi anlamlara gelmektedir. Fıkıh ilmi, İslam'ın kişisel ve sosyal hayata dair hükümlerini bilmeyi ve bu konuyu inceler. İnsanların Allah'a, insanlara ve diğer varlıklara karşı hak ve sorumluluklarını ayrıntılı biçimde ele alır. Buna fıkıh usulü de denmektedir. Fıkıh ilmi ile uğraşan kişilere fakih (hukuk bilgini) denmektedir.

Kelam, İslam dininin itikatla (**inançla**) ilgili yönünü inceleyen bilim dalıdır. Yüce Allah'ın zat ve sıfatlarını, peygamberlik ve onunla ilgili meseleleri, kâinatın yaratılışı gibi konuları İslami hükümler ışığında ele alır. İslam inanç esaslarını dışardan gelen saldırılara karşı savunmayı amaçlar.

Bknz: İslam'ın Bilime verdiği önem